

Monumenten Centrum gaf na foute datering opdracht tot sloop laatste hallen uit de nieuwe zakelijkheid

De Langhouthallen. De metalen platen verbergen een twintigste-eeuws monument.

FOTO FLORIS LOK

Titus Dekker (r) en een medestander in de Theaterfabriek.

FOTO MATS VAN SOOLINGEN

Vier eeuwen industriële geschiedenis

De 'terugggevonden' Langhouthallen op Oostenburg zijn wel degelijk monumentaal, zeggen experts. De vraag is of ze gesloopt worden nog voor de gemeente ze tot monument kan verklaren. Er een hotel in beginnen kan ook.

TON DAMEN

Buurtbewoner Titus Dekker deed een aantal jaren geleden een mooie ontdekking. Hij zag dat naast de Van Gendthallen op Oostenburg, rijksmonumenten, hallen uit 1931 en 1933 staan. Die zijn getekend door de tweede bedrijfsarchitect van Werkspoor, na A.L. van Gendt: G.J. Langhout. Ze waren onherkenbaar in een modern jasje gestoken – van metalen platen.

Het Cuypersgenootschap en de Bond Heemschut vroegen prompt de monumentenstatus voor deze Langhouthallen. Het gaat namelijk om de enige hallen uit die tijd, de nieuwe zakelijkheid, die Amsterdam nog heeft. Ze worden gekenmerkt door soberheid, eenvoud, en functionaliteit. De karakteristieke buitenkant is

weer te zien als het metalen omhulsel wordt verwijderd.

Intussen heeft Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) vastgesteld dat de gebouwen interessant zijn vanwege de bouwperiode, maar ook door hun staalconstructie met lichtdoorlatend ploffdak, die zorgt dat bij een explosie de muren blijven staan.

De Commissie Welstand en Monumenten heeft geconcludeerd dat de hallen gemeentelijk monument moeten worden. Gesproken wordt van een ensemble met andere monumenten, die de industriële geschiedenis op Oostenburg weerspiegelen.

Het gaat om panden uit de zeventiende eeuw, zoals het Equipagegebouw (bouw en onderhoud van schepen) van de VOC, de achttiende, met een magazijn van de VOC, de negentiende, met het kantoor van ondernemer Paul van Vlissingen en de

Van Gendthallen, en ten slotte de twintigste eeuw, met de Langhouthallen.

Maar stadsdeel Centrum had de bouwwerken per abuis gekenmerkt als nieuwbouw, van na 1940. Dat kwam doordat Stork Wärtsilä Diesel, dat hier jaren zat, er de metalen gewelwand overheen had getrokken.

De laatste gebruiker, de vorig jaar gesloten Theaterfabriek van Joop van de Ende, liet het zo, maar gebruikte wel de oude binnenwanden om het

theater een speciale sfeer te geven.

Het probleem is nu dat de gemeente al jaren geleden woningcorporatie Stadgenoot opdracht heeft gegeven Oostenburg te ontwikkelen. Er ligt een plan dat uitgaat van sloop van de Langhouthallen ten behoeve van woningbouw. Op deze plek, aan de rand van het water, moeten koopwoningen komen. Volgens buurtbewoners zijn dat er negentig, ambtenaren houden het op 150. Stadgenoot zelf zegt dat alles nog open is, maar dat er ook kleine woningen komen.

Volgens Buurtorganisatie 1018, een club van meer dan twintig actieve leden die met Dekker strijdt voor behoud van de hallen, is er een andere mogelijkheid. Er zouden genoeg hotels zijn die de gebouwen willen exploiteren. Enige tijd geleden heeft een keten uit New York zich bij het stadsdeel gemeld. Ook hotelexpert René van Schie (de hotelloods, de

man die ondernemers helpt met zoeken naar geschikte plekken voor nieuwe hotels) ziet grote belangstelling uit deze hoek.

De ontdekking van de hallen door Dekker dateert van 1996, toen hij bij zijn strijd om behoud van de Van Gendthallen tekeningen van de Langhouthallen in handen kreeg. Hij was gelijk onder de indruk. BMA wist er ook van, maar concentreerde zich niet als Dekker op de Van Gendthallen.

Dekker kwam in actie toen hij er lucht van kreeg dat Stadgenoot de hallen wilde afbreken. Hij kwam er zo ook achter dat de panden bij de gemeente als moderne bouw gekarakteriseerd werden.

BMA moest toen ook een nieuwe beoordeling maken. De Commissie Welstand en Monumenten heeft die bekeken en op grond daarvan haar positieve conclusie getrokken.

Interessant door de bouwperiode, maar ook door het lichtdoorlatende ploffdak